

Varna uporaba tretiranega semena

Euroseeds je združenje evropskega semenarskega sektorja. Zastopajo interese tistih, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, žlahtnjenjem, pridelavo in trženjem semena kmetijskih, vrtnarskih in okrasnih rastlinskih vrst. Danes Euroseeds povezuje 35 nacionalnih združenj članov iz držav članic EU in drugih držav, kar predstavlja več tisoč semenarskih podjetij ter 79 podjetij, ki so neposredni člani. Iz Slovenije je član Semenarstvo Slovenije G.I.Z.

Države članice EU predstavljajo 62 % svetovne trgovine s semeni, od tega je 90 % tretiranega semena. Semena, ki se izvažajo iz katere koli države članice EU v tretje države (kar pomeni izven EU), so podvržena jasni zakonodaji, ki zahteva tudi ustrezna dokazila o izvozu tretiranega semena v tretjo državo. To velja tudi za semena, tretirana s fitofarmaceutskim sredstvom, ki ni več registrirano v EU.

Za promet tretiranega semena znotraj EU velja Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS. Člen 49 iz te Uredbe pravi, da države članice ne prepevoje dajanje v promet in uporabo semen, tretiranih s fitofarmaceutskimi sredstvi, registriranimi za to uporabo v vsaj eni državi članici. Etikete in dokumenti, ki spremljajo tretirana semena morajo poleg drugih točk vezanih na označevanje semena, vsebovati ime fi-

Na vrečah s semenom je tudi nalepka, na kateri so navedena sredstva, s katerimi je seme tretirano in pa varnostni opozorilni znaki – piktogrami, ki opozarjajo na pravilno ravnanje s tretiranim semenom. Pravilno rokovanje s semenom je opisano tudi tekstovno na lističu, ki je na vreči. Skratka proizvajalci tretiranega semena navajajo varnostne napotke, ki bi jih morali uporabniki semena upoštevati.

tofarmaceutskega sredstva, s katerim je bilo seme tretirano, ime aktivne snovi oziroma aktivnih snovi v tem sredstvu, standarde napotke, kot so določeni v Direktivi 1999/45/ES, in kjer je to primerno, ukrepe za zmanjševanje tveganja, določene v registraciji tega sredstva.

VARNA UPORABA TRETIRANEGA SEMENA

Ko govorimo o varni uporabi tretiranega semena na kmetijskem gospodarstvu, mislimo na več postopkov, ki jih opravljamo s tretiranim semenom. Sem sodi premeščanje tretiranega semena na samem kmetijskem gospodarstvu vse do njive, setev tretiranega semena, čiščenje sejalnice, ravnanje s prazno embalažo – vrečami, skladiščenje neporabljene tretiranega semena, ravnanje ob neizgovodah – razsutju tretiranega semena itd.

Ob vseh teh postopkih obstaja možnost izpostavljenosti kemikalijam za varstvo rastlin. Najbolj je izpostavljen seveda tisti, ki izvaja te postopke, lahko pa tudi druge osebe, živali (sesalci, zlasti pa ptice in čebele). Pride lahko tudi do onesnaženja odprtih vodotokov in podtalnice. Zato moramo upoštevati napotke za varno uporabo tretiranega semena.

ŠE NEKAJ DRUGIH PRIPOROČIL OZIROMA IZKUŠENJ DOBRE (SLABE) PRAKSE UPORABE TRETIRANEGA SEMENA

Ob setvi s tretiranim semenom je primerno, če imamo na traktorju ali sejalnici nameščen kanister vode, da si operemo roke. Strokovnjaki namreč ocenjujejo, da pride do 80 % kontaminacij preko rok, zato je potrebna dobra osebna higiena. Pri rokovanju s tretira-

Enotno označevanje varne uporabe tretiranega semena na vrečah po priporočilih Euroseeds.

PRIPOROČILA ZA OZNAČEVANJE TRETIRANEGA SEMENA EUROSEEDS

Standardni stavki za varnostne ukrepe, kot so določeni v Direktivi 1999/45/ES, so razviti za označevanje kemičnih izdelkov in zato niso vedno primerni za označevanje tretiranega semena. Zato je Euroseeds razvil priporočilo za označevanje, ki ga lahko podjetja za tretiranje – obdelavo semen prostovoljno sprejmejo.

Priporočilo je sestavljeno iz tekstovnega in slikovnega dela (piktogramov), ki izhajajo iz dobre prakse uporabe tretiranega semena. Oboje olajša ozaveščanje končnih uporabnikov. Tekstovna priporočila so napisana v 27 evropskih jezikih. V njih piše, da je seme zaščiteno v skladu s sprejetim pravilnikom o kakovosti. Zaradi lastne varnosti in varstva okolja pa je treba upoštevati splošne varnostne ukrepe, ukrepe pred setvijo, ukrepe med setvijo in ukrepe po setvi. Slikovna priporočila so v obliki šestih piktogramov. To so črno-bele opozorilne risbe (na traktorjih in kmetijskih strojih smo sicer bolj navajeni na piktograme, ki so črni na rumeni podlagi). Euroseeds piktogrami opozarjajo naslednje: »Semensko blago ni za prehrano ljudi ali živali. Skladiščite izven dosega otrok ter domačih in divjih živali. Uporabljajte osebno varovalno opremo. Temeljito umivajte roke. Ne onesnažujte površinskih voda, vodotokov in jarkov. Minimalizirajte prašenje v času setve.«

Splošno priporočila

Naj nadaljujemo s priporočili: Tretirano seme ne uporabljati za prehrano ljudi ali za predelavo. Hraniti ločeno od hrane, pijače in krmil.

Pazljivo ravnanje z vrečami, ki vsebujejo tretirano seme. Hraniti izven dosega otrok, domačih živali in divjadi. Pri rokovanju s tretiranim semenom in čiščenju opreme preprečiti stik s kožo in dihali ter nositi ustrezno zaščitno opremo. Po opravljenem delu in pred obroki umiti izpostavljene dele kože in roke. Razueto seme odstraniti. S tretiranim semenom ne onesnaževati površinskih voda.

Priporočila pred setvijo

Izogibajte se izpostavljenosti prahu pri odpiranju vreče s semeni ter pri polnjenju in praznjenju sejalnice. Prah z dna vreče s semeni ne sodi v sejalnico. Če tretirano seme se ne sme ponovno tretirati z dodatnimi fitofarmaceutskimi sredstvi.

Priporočila za setev

Če uporabljate pnevmatsko sejalnico morate prah, ki nastaja zaradi tretiranega semena, usmeriti s pomočjo deflektorja proti površini tal ali v tla. Upoštevajte priporočeno gostoto setve. Zaradi zaščite ptic in sesalcev je treba seme popolnoma vdeliti v tla ter zagotoviti, da je seme v celoti vdeleno v tla tudi na koncu vrste.

Priporočila po setvi

Prazne vreče ali ostanke semena ne odvržemo v okolje. Odstranite jih v skladu z lokalnimi predpisi. Neparabljeno tretirano seme shranimo v originalni vreči, praznih vreč pa ne uporabljamo za druge namene.

nimi semeni ali naknadnem čiščenju strojev vselej uporabljajte priporočeno osebno varovalno opremo: rokavice, dihalno masko in zaščitna očala itd.

USTREZNE SEJALNICE

Ob uporabi tretiranega semena lahko nastaja obremenitev uporabnikov in okolja s prašnimi delci, ki so v tretiranem semenu. Leta 2009 je potekala obsežna akcija preureditve podtlačnih sejalnic za setev koruze. Te je bilo treba preurediti tako, da je tok zraka usmerjen k tlom. Na podtlačne sejalnice so se dograjevali deflektorji zraka. Ti upočasnijo zračni izpuh in prah s semen us-

merijo na predvideno mesto v sama tla. S tem naj bi preprečili morebitno zanašanje prahu s tretiranega koruznega semena na cvetoče rastline, ki so paša za čebele. Deflektorji izboljšujejo delovno okolje traktorista, poleg tega pa varujejo tudi okolje. Sedaj proizvajalci sejalnic deflektorske sisteme za izstopajoči zrak ponujajo kot standardno opremo za države Evropske unije, kjer je ta oprema obvezna ali pa kot opcijo za države, kjer ta še ni obvezna.

Pri setvi tretiranega semena je lahko problematično to, da zlasti na začetku vrste, lahko ostane seme nepokrito z zemljo. Če zaradi velikosti in barve tretiranja je seme

Sedaj proizvajalci sejalnic antidriftne sisteme za podtlačne sejalnice ponujajo že v standardni opremi za države EU, za druge pa je to opcija. Primer sejalnice KUHN Maxima 2M, ki je bila izdelana leta 2018 in ima tovarniško vgrajen ADS Anti Drift System za odvajanje zračnega toka proti tlom.

vablivo za ptiče. Nepokrito seme je lahko tudi ob setvi v kolesnici od traktorja. Sejalnice nikoli ne dvigujte, ko je sistem za dovajanje semen vklopljen. Vedno ga izklopite na koncu redi.

Sejalnice je treba po setvi ustrezno očistiti, da odstranimo prah iz semen. Najbolje je, da se to dela na polju. Če pa to delamo na dvorišču kmetije, pa bi bilo dobro, če je to območje z omejenim dostopom ali pa na pralni ploščadi za škropilnice (teh pa v Sloveniji še ni veliko).

NADOMESTNI DELI NENADOMESTLJIVE STORITVE

www.prillinger.si

Prillinger, d.o.o.
Arja vas 101
SI-3301 Petrovče

VREČE

Posebno skrb moramo nameniti tudi embalaži – vrečam, v katerih je bilo tretirano seme. Morebitnih delcev z dna vreče s semeni ne stresamo v sejalnico. Praznih vreč ne sežigamo na kmetiji. Praznih vreč ne uporabljamo za druge namene. Prazne vreče previdno zložimo, da ne bo prišlo do raztrosa morebitnega prahu iz semen. Vreče je treba oddati v ustrezne zbiralnice oziroma se jih obravnava enako kot prazno embalažo od sredstev za varstvo rastlin.

Pri polnjenju nasipnic sejavnice s tretiranim semenom moramo uporabljati osebno zaščitno opremo, kot so ustrezne rokavice in maska itd. Včasih ni tako!

Ob stresanju semena v nasipnice moramo uporabljati ustrezne rokavice za FFS. Rokavice so dejansko osebna varovalna oprema, ki se najpogosteje uporablja pri delu s tretiranimi semeni.

Vreče so na vrhu zaprte (zašite) z vrstico. Ob odpiranju – vleki vrvice, se ta včasih strga in paziti moramo, da ne zaide v nasipnico za seme, saj lahko v sejalnih elementih povzroči težave. Vreče s tretiranim semenom Pioneer oziroma Corteva imajo sedaj na dnu vreče zelo preprost in učinkovit sistem odpiranja brez vrvice. Vreče s semeni praznimo tako, da nam bo veter pihal v hrbet, s čimer bomo omejili izpostavljenost prahu s semeni.

V kolikor nam ostane kaj tretiranega semena, moramo to seme shraniti v vreče z

Ob setvi moramo poskrbeti za čim boljše pokritost semena s prstjo. Na začetku njive pogosto lahko vidimo nezakrito seme.

originalnimi etiketami. Vreče moramo dobro zatesniti, da preprečimo stik s kožo in vdihavanje prahu s semeni. Vse tretirano seme moramo skladiščiti v zaklenjenem, suhem in hladnem skladiščnem prostoru.

ZA KONEC

Navedli smo poglavitne ukrepe za varno uporabo tretiranih semen. Ponudniki tretiranih semen pa so na tem področju tudi zelo aktivni, saj nekateri izdajajo že skoraj prave publikacije o pravilnem ravnanju z njimi.

Tomaž Poje

3
Leta
GARANCIJE

SIP™

USTVARJENI ZA VARNO KOŠNJO NA STRMIH TERENIH

Zagotovite si nov, zanesljiv in učinkovit stroj. Ponujamo vam financiranje z **0% obrestno mero**, brez stroška odobritve. **Velja za vse stroje.**

Več informacij na prodaja@sip.si ali **03 70 38 520**.

@SIPslovenia

Robustno spravilo travinja

skb Leasing

www.sip.si